

ภาวะผู้นำกับการบริหารในยุคไทยแลนด์ 4.0* LEADERSHIP WITH ADMINISTRATION IN THAILAND 4.0

อริสรา ศรีเพ็งตา¹

Arisara Sripengta¹

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น¹

Faculty of Humanities and Social Science, KhonKaen University¹

Email : arisara_sripengta@kkumail.com

บทคัดย่อ

การเปลี่ยนแปลงการพัฒนาประเทศสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 ที่มุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ภาวะผู้นำถือเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารและขับเคลื่อนการพัฒนาองค์กรให้ประสบความสำเร็จ เนื่องจากในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างทางเศรษฐกิจอย่างชัดเจน ทำให้ผู้นำต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารการให้ความสำคัญกับการวางแผนพัฒนายุคไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งผู้นำต้องคำนึงถึงสถานะทางเศรษฐกิจให้เปลี่ยนแปลง ไปสู่ “Value-Based Economy” หรือ “เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม” โดยมุ่งเน้นการเปลี่ยนจากการผลิตสินค้า “โภคภัณฑ์” ไปสู่สินค้าเชิง “นวัตกรรม” เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรม ไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม รวมทั้งเปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตสินค้า ไปสู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น เพื่อให้มีการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ผู้บริหารหรือผู้นำที่มีภาวะผู้นำยุคไทยแลนด์ 4.0 จะสามารถทำให้การดำเนินงานภายในองค์กรเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ; การบริหาร; ยุคไทยแลนด์ 4.0

* Received: January 18, 2022; Revised: April 1, 2022; Accepted: April 1, 2022

ABSTRACT

The transformation of the national development to Thailand 4.0 with an emphasis on economic restructuring. Leadership is essential to managing and driving the development of a successful organization. Because at present, there are significant changes in the economic structure. As a result, leaders have to change the management model to focus on the development planning of the Thailand 4.0 era. Leaders must take into account the economic conditions to change to a “Value-Based Economy” or an “economy driven by innovation” by focusing on the transition from the manufacturing of “commodities” to “innovative” products, as well as a shift from the emphasis on product manufacturing towards more emphasis on the service sector. So there are developments and changes that take place. Executives or leaders with leadership in the Thailand 4.0 era will be able to optimize operations within the organization and increase productivity.

Keywords : Leadership; Administration; Thailand 4.0 Age

1. บทนำ

สภาพการทำงานในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานทางภาครัฐและเอกชน มีปัจจัยหลายอย่างเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญที่ทำให้ผู้นำหรือผู้บริหารจำเป็นต้องตระหนัก และคำนึงถึงโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่มีความผันผวน มีความไม่แน่นอนเกิดขึ้นได้อยู่ตลอดเวลา และในขณะนี้ เป็นยุคของการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 ที่มุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศไปสู่การขับเคลื่อนด้วยฐานของเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมในปัจจุบัน ความรู้ ข้อมูลต่างๆ มีการแพร่กระจายไปอย่างทั่วถึงและรวดเร็วมีโอกาสในการแสวงหาความรู้ใหม่ อีกทั้งเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ อย่างรวดเร็ว ย่อมเป็นไปได้ที่คนที่เป็นผู้นำสามารถที่จะรู้หรือเรียนรู้ในทุกอย่างได้อย่างรวดเร็วและมากกว่าคน รัฐบาลไทยจึงได้ประกาศโมเดล ประเทศไทย 4.0 ในปี พ.ศ. 2559 โดยนโยบายของรัฐเน้นไปที่การสร้างนวัตกรรม เพื่อความยั่งยืนของเศรษฐกิจไทย นอกจากประเด็นทางเศรษฐกิจแล้ว การเปลี่ยนแปลงทางด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีส่งผลให้รัฐบาลต้องปรับตัว โดยเน้นการเปิดกว้างให้ประชาชนสามารถตรวจสอบภาครัฐได้ และการหาเสียงในยุคการเมือง 4.0 นักการเมืองจะมีการใช้สื่อออนไลน์ทั้งแบบเปิดและปิดมากขึ้นเพื่อดึงดูดผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งยุคใหม่ที่นิยมการบริโภคสื่อผ่านทางสื่อออนไลน์มากกว่าสื่อออฟไลน์ ดังนั้นผู้นำก็พร้อมที่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รวมทั้งรู้จักที่จะใช้ประโยชน์จากความรู้ของผู้อื่นเพื่อประโยชน์ขององค์กร ผู้นำในยุคไทยแลนด์

4.0 จะต้องยอมรับว่าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนั้นเร็วเกินกว่าที่ผู้นำเพียงคนเดียวจะสามารถที่จะติดตามและเรียนรู้ทุกอย่างได้ทัน ไทยแลนด์ 4.0 คือยุคของนวัตกรรมและโลกที่ทันสมัยในการประยุกต์ Digital Life ผสมกับนวัตกรรมอันทรงคุณค่า ที่แต่ละองค์กรต้องสร้างมาเพื่อให้มีลักษณะเฉพาะและแตกต่างอย่างยั่งยืน และพบว่าส่วนใหญ่แล้วคุณลักษณะของผู้นำที่ประสบความสำเร็จในยุคไทยแลนด์ 4.0 ไม่ได้ต่างจากผู้นำในอดีต แต่ก็มีคุณลักษณะ 4 ประการที่โดดเด่นออกมาสำหรับยุคปัจจุบัน โดยภาวะผู้นำในยุค 4.0 ต้องรู้จักปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี นำนวัตกรรมเข้ามาประยุกต์ใช้ในการทำงาน และรู้จักการพัฒนาไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม รวมทั้งเปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตสินค้าไปสู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น เพื่อให้มีการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ผู้นำต้องมีการปรับตัว มีวิสัยทัศน์มองเห็นถึงทิศทางในระยะไกล แม้จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง หรือความไม่แน่นอนในระยะสั้น และสามารถปรับเปลี่ยนแผน กลยุทธ์ ให้มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง รวมไปถึงการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม ในการที่ผู้นำพร้อมที่จะสื่อสาร รับฟัง พูดคุย กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อเปิดกว้างในการเสนอความคิดเห็น ทั้งนี้เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ต้องอาศัยการสื่อสารที่ชัดเจนและมีส่วนร่วม เพื่อจะได้ค้นคว้าหาความรู้ใหม่แล้วมาแบ่งปันกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารงาน และสามารถทำการแข่งขันกับองค์กรต่างๆ ได้อย่างยั่งยืน

ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนได้เห็นถึงความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงของภาวะผู้นำ และการบริหารที่เกิดขึ้นในยุคไทยแลนด์ 4.0 โดยในบทความวิชานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทำการศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในยุคไทยแลนด์ 4.0 ว่าส่งผลอย่างไรต่อภาวะผู้นำ และผู้นำมีรูปแบบหรือแนวทางในการบริหารองค์กรในยุคไทยแลนด์ 4.0 อย่างไร รวมไปถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงในยุคไทยแลนด์ 4.0 เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารและพัฒนาองค์กร ให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันกับองค์กรอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุด โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2. ภาวะผู้นำและยุคไทยแลนด์ 4.0

นักวิชาการต่างให้ความหมายของภาวะผู้นำไว้ ดังนี้

ผู้นำในบริบททั่วไปความหมายของภาวะผู้นำ โดยทั่วไปนักวิชาการมักจะถือว่า “ผู้นำ ” เป็นตัวบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ส่วน“ภาวะผู้นำ” นั้นเป็นสิ่งที่แสดงออกมา ดังนั้นการจะเข้าใจความหมายของผู้นำก็มักจะพิจารณาจากตำแหน่งของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลดังกล่าว การทำความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำหรือความเป็นผู้นำนั้นเป็นเรื่องยาก จึงมีการให้ความหมายของคำว่า ผู้นำ และภาวะผู้นำที่ต่างกันออกไปตามบริบทต่างๆ โดยการบริหารของผู้นำเป็นการนำทั้งศาสตร์ทั้งนำความรู้หลักการ กฎเกณฑ์ทฤษฎีและศิลป์ สามารถนำทักษะความคิดและการตัดสินใจมาผสมผสานความสามารถต่างๆ ของบุคคลตั้งแต่สองคน

ขึ้นไป โดยอาศัยกระบวนการวางแผน การจัดการ การสั่งการ การควบคุม และการดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ (ฉิขวรรณ ปานเทวีญ, 2558)

ฉิขวรรณ เวชญาลักษณ์ (2560) ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำควรมุ่งเป้าหมายในการเป็นผู้นำที่ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อก่อให้เกิดความเจริญในศีล สมาธิ ปัญญา เพื่อมุ่งสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์รองลงมาคือเป็นผู้นำที่ใช้หลักธรรมาภิบาล ผู้นำแบบเครือข่าย ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้นำในการมีส่วนร่วม ผู้นำที่ขอคำปรึกษา ผู้นำแบบออกคำสั่ง และเป็นผู้นำที่ไม่มีความชัดเจนในการตัดสินใจ

สรารุช นาแรมงาม (2560) “ผู้นำ” ซึ่งเป็นเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงตามกรอบนโยบายประเทศไทย 4.0 จำเป็นต้องมีคุณลักษณะที่จำเป็นหลายประการ ไม่ว่าจะมีความสามารถในการโน้มน้าวใจผู้อื่นเพื่อให้เห็นถึงความสำคัญความจำเป็นและประโยชน์ของการเปลี่ยนแปลงตามนโยบายประเทศไทย 4.0 หรือคุณสมบัติที่สำคัญอื่นๆ ดังนั้น ภาวะผู้นำจึงเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งประเทศไทยให้ความสำคัญกับทักษะภาวะผู้นำเป็นอย่างมากจึงได้กำหนดให้ภาวะผู้นำเป็นทักษะในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ชัยรัช เนียมศิริ (2561) ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำกล่าวถึงในกลุ่มผู้บริหารและผู้จัดการซึ่งถือเป็นประเด็นที่ไม่อาจละเลยได้ตราบใดที่องค์การยังต้องมีบุคคลทำงานร่วมกัน ภาวะผู้นำภายในตัวผู้บริหารจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งต่อความสำเร็จขององค์การ เพราะผู้บริหารมีบทบาทและความรับผิดชอบโดยตรงต่อการวางแผน การตัดสินใจ การสั่งการ และควบคุมให้บุคลากรขององค์การปฏิบัติงานต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในทางการคิด การทำ ความแตกต่างทางด้านความคิดความสนใจ ความต้องการ โดยไม่มีความขัดแย้งในองค์กร หรือในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้นำใช้อิทธิพลหรืออำนาจที่ตนมีอยู่ในการชักนำหรือโน้มน้าวให้ผู้ใต้บังคับบัญชาภายในองค์กรหรือในกลุ่มคนในสถานต่างๆ เพื่อให้สมาชิกของกลุ่มได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างมีประสิทธิภาพที่สุดให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ มีสภาวะความเป็นผู้นำ และสามารถที่ดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้น ภาวะผู้นำของผู้นำ จึงถือว่าเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการบริหารงานให้ประสบความสำเร็จการพัฒนาองค์กร และการบริหารให้ก้าวหน้าควรเริ่มต้นที่การสร้างภาวะผู้นำให้เกิดกับผู้นำผู้บริหารในฐานะเป็นผู้นำองค์กร จะต้องสร้างความร่วมมือร่วมใจกันในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน นั่นคือผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำ ผู้นำจะต้องมีความเป็นผู้นำ หรือภาวะผู้นำ ที่จะสามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมพัฒนาไปพร้อมกับองค์กร

ความหมายของยุคไทยแลนด์ 4.0

ชัยธัช เพราะสุนทร (2559) เป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายของรัฐบาลไทยที่ใช้ในการผลักดันเพื่อให้ประเทศไทยก้าวพ้นกับดักรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap) แก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำของรายได้หรือฐานะ และแก้ปัญหาการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน ด้วยรูปแบบการ ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เชื่อมโยงด้วยระบบเทคโนโลยีดิจิทัลมีการเปลี่ยนโครงสร้างรูปแบบด้วยกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการค้า การผลิต การบริการในเชิงการตลาดเชิงพาณิชย์ เชิงอุตสาหกรรม เชิงบริโภครวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างสิ้นเชิง รัฐบาลได้กำหนดโมเดลเชิงเศรษฐกิจเพื่อปฏิรูปเศรษฐกิจสังคม และพัฒนาประเทศที่เรียกว่าประเทศไทย 4.0 หมายถึง ประเทศไทยที่สามารถสร้างสรรค์และใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเต็มศักยภาพในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน นวัตกรรมข้อมูลทุนมนุษย์และทรัพยากร

ไทยแลนด์ 4.0 เป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย หรือ โมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาล ที่เข้ามาบริหารประเทศบนวิสัยทัศน์ที่ ว่า “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ที่มีภารกิจสำคัญในการขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศด้านต่างๆ เพื่อปรับแก้ จัดระบบ ปรับทิศทาง และสร้างหนทางพัฒนาประเทศให้เจริญ สามารถรับมือกับโอกาสและภัยคุกคามแบบใหม่ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และ รุนแรงในศตวรรษที่ 21 ได้ “ไทยแลนด์ 4.0” เป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายในการบริหาร ที่เปลี่ยนเศรษฐกิจแบบเดิมไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, 2562)

1. เปลี่ยนจากการผลักดันสินค้าโภคภัณฑ์ไปสู่สินค้าเชิงนวัตกรรม
2. เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรมไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์
3. เปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตสินค้าไปสู่การเน้น ภาคบริการมากขึ้น

สรุปได้ว่า ยุคไทยแลนด์ 4.0 เป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย หรือโมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาล เป็นยุคที่ทำให้เกิดผลมีการพัฒนาวิชาการ ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการวิจัยและพัฒนา แล้วต่อยอดในกลุ่มเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมเป้าหมาย หรือเป็นกระบวนการในการพัฒนาการผลักดันการปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจ การปฏิรูปการวิจัยและการพัฒนา สิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศด้านต่างๆ เพื่อปรับแก้ จัดระบบ ปรับทิศทาง และสร้างหนทางพัฒนาประเทศให้เจริญสามารถรับมือกับโอกาสและภัยคุกคามแบบใหม่ๆ

3. ยุคไทยแลนด์ 4.0 ส่งผลอย่างไรต่อภาวะผู้นำ

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของโลกที่กำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน เป็นกระแสที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งในทาง สังคม เศรษฐกิจ การเมือง เป็นปัจจัยสำคัญอย่างมากที่ทำให้ ไทยแลนด์ 4.0 มีบทบาทสำคัญในทางเศรษฐกิจในยุคที่นำเทคโนโลยี และนวัตกรรมมาพัฒนาให้กลายเป็นความทันสมัยใหม่

ความเป็นเปลี่ยนแปลงพัฒนาอย่างรวดเร็ว โดยในปัจจุบันมีการกำหนดแบบแผนการพัฒนายุคไทยแลนด์ 4.0 ไปสู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น ดังนั้น“ประเทศไทย 4.0” จึงควรมีการเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานที่มีลักษณะสำคัญ คือ เปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิมในปัจจุบัน ไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ ที่เน้นการบริหารจัดการและเทคโนโลยี และเป็นเกษตรกรแบบเป็นผู้ประกอบการ เปลี่ยนจาก Traditional SMEs หรือ SMEs ที่มีอยู่และรัฐต้องให้ความช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลาไปสู่การเป็นSmart Enterprisesและ Startups บริษัทเกิดใหม่ที่มีศักยภาพสูงเปลี่ยนจาก Traditional Services ซึ่งมีการสร้างมูลค่าค่อนข้างต่ำไปสู่ High Value Services และเปลี่ยนจากแรงงานทักษะต่ำไปสู่แรงงานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และทักษะสูงเป็นการเปลี่ยนแปลง ให้เกิดระบบใหม่ในการบริหารจัดการใหม่ และระบบเศรษฐกิจอย่างมาก

ภาวะผู้นำในการบริหารองค์กรยุค 4.0 ผู้นำจะต้องมีความสามารถชักจูงชักนำบุคคลอื่นให้ปฏิบัติหน้าที่ได้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพ สามารถนำให้ผู้อื่นมีส่วนร่วมในการสร้างพันธกิจ วิสัยทัศน์เพื่อพัฒนาองค์กรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ (สรวงอัยย์ อนันตวิจักขณ์, 2561)

ยุคไทยแลนด์ 4.0 ภาวะผู้นำเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารหรือการจัดการ ผู้นำหรือผู้บริหารมีหน้าที่วางแผนและจัดระเบียบให้งานดำเนินไปได้ด้วยความเรียบร้อย แต่ผู้นำมีหน้าที่ทำให้ผู้อื่นทำตาม และการที่คนอื่นทำตามผู้นำก็ไม่มีใครรับรองว่าผู้นำจะนำไปในทิศทางที่ถูกต้องเสมอดังนั้นคนที่เป็ผู้นำที่เข้มแข็ง ก็อาจจะไม่ใช่ผู้นำ หรือบริหารที่ดีได้ หรือผู้บริหารผู้นำที่ดีก็อาจไม่ใช่ผู้นำที่ดีก็ได้ ดังนั้นถ้าเป็นไปได้ต้องการหนึ่งองค์การใดที่ต้องการประสบความสำเร็จ ก็ย่อมต้องการผู้บริหาร หรือผู้นำที่มีลักษณะเป็นผู้นำยุค 4.0 มีดังนี้

1. ต้องมีความฉลาด (Intelligence) คือ ผู้นำจะต้องมีระดับความรู้และสติปัญญาโดยเฉลี่ยมสูงกว่าบุคคลที่ให้เขาเป็นผู้นำ เพราะผู้นำจะต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ บุคคลที่ฉลาดเท่านั้นที่จะสามารถจัดการกับปัญหาต่างๆ หรือเรื่องราวต่างๆ ได้

2. ต้องมีวุฒิภาวะทางสังคมและใจกว้าง (Social Maturity & Achievement Drive) คือ ผู้นำจะต้องมีความสนใจสิ่งต่างๆ รอบตัวอย่างกว้างขวาง มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ต้องยอมรับสภาพต่างๆ ไม่ว่าจะแพ้หรือชนะ ไม่ว่าจะผิดหวังหรือสำเร็จ ผู้นำจะต้องมีความอดทนต่อความคับข้องใจต่างๆ พยายามขจัด

ความรู้สึกต่อต้านสังคม หรือต่อต้านคนอื่นให้เหลือน้อยที่สุด เป็นคนมีเหตุผล เป็นคนเชื่อมั่นในตนเอง และนับถือตนเอง

3. ต้องมีแรงจูงใจภายใน (Inner Motivation) คือ ผู้นำจะต้องมีแรงขับที่จะทำอะไรให้เด่น ให้สำเร็จอยู่เรื่อยๆ เมื่อทำสิ่งหนึ่งสำเร็จก็ต้องการทำสิ่งอื่นต่อไป เมื่อทำสิ่งใดสำเร็จก็จะกลายเป็นแรงจูงใจท้าทายให้ทำสิ่งอื่นให้สำเร็จต่อไป ผู้นำจะต้องมีความรับผิดชอบอย่างสูง เพราะความรับผิดชอบจะเป็นบันไดที่ทำให้เขามีโอกาสประสบความสำเร็จ

4. ต้องมีเจตคติที่ดีเกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์ (Human Relations Attitudes) คือ ผู้นำที่ประสบความสำเร็จนั้น จะยอมรับอยู่เสมอว่างานที่สำเร็จนั้นมีบุคคลอื่นช่วยกันดำเนินการ ดังนั้นผู้นำจะต้องพัฒนาความเข้าใจและทักษะทางสังคมที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น ผู้นำจะต้องให้ความสำคัญกับผู้อื่นและจำต้องระลึกอยู่เสมอว่า ความสำเร็จในการเป็นผู้นำนั้นขึ้นอยู่กับความร่วมมือกับผู้อื่น และการติดต่อกับบุคคลอื่นในฐานะที่ผู้นำเป็นบุคคล ไม่ใช่ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของการทำงาน (เนตร์พัฒนา ยาวีราช, 2549)

ภาวะผู้นำของผู้นำจึงถือว่าเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จ การพัฒนาองค์การให้ก้าวหน้าควรเริ่มต้นที่การสร้างภาวะผู้นำให้เกิดกับผู้นำผู้บริหารในฐานะเป็นผู้นำองค์กร จะต้องสร้างความร่วมมือร่วมใจกันในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน นั่นคือผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำ (Leader) ผู้นำจะต้องมีความเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำ (Leadership) ยุคไทยแลนด์ 4.0 ภาวะผู้นำเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารหรือการจัดการ ผู้จัดการหรือผู้บริหารมีหน้าที่วางแผนและจัดระเบียบให้งานดำเนินไปได้ด้วยความเรียบร้อย แต่ผู้นำมีหน้าที่ทำให้ผู้อื่นทำตาม และการที่คนอื่นทำตามผู้นำก็ไม่มีใครรับรองว่า ผู้นำจะนำไปในทิศทางที่ถูกต้องเสมอ ดังนั้น คนที่เป็นผู้นำที่เข้มแข็ง ก็อาจจะไม่ใช่ผู้จัดการ หรือบริหารที่ดีได้ หรือผู้บริหารผู้จัดการที่ดีก็อาจไม่ใช่ผู้นำที่ดีก็ได้ ดังนั้นถ้าเป็นไปได้องค์กรหนึ่งองค์กรใดที่ต้องการประสบความสำเร็จ(วิเชียร วิทยอุดม, 2549)

การบริหารไม่ว่าจะเป็นในส่วนของฝ่ายองค์กรหรือฝ่ายผู้ที่จะทำงานในยุค 4.0 ก็ควรที่จะศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับตำแหน่งงานหรือสายงานที่ท่านสนใจเตรียมความพร้อมและมาร่วมกันพัฒนาเพื่อการเติบโตไปข้างหน้าด้วยกันอย่างมีประสิทธิภาพ และต้องสามารถนำดิจิทัลใหม่ เข้ามาปรับใช้ในการทำงานการบริหารมากขึ้น การนำดิจิทัลเทคโนโลยีมาปรับเปลี่ยนการบริหาร ไม่ว่าจะเป็นการปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานภายใน การสร้างประสบการณ์ใหม่ๆ ให้เหมาะกับยุคไทยแลนด์ 4.0 (ชเชษฐ ศึกศักดิ์กมลภัสร์ และวิชัย ว่องศิลป์วัฒนา, 2561)

จะเห็นได้ว่า การเปลี่ยนแปลงของยุคไทยแลนด์ 4.0 นั้นผู้นำซึ่งเป็นคนที่มีความสำคัญสูงสุดขององการบริหารต้องมีการปรับตัวให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และนวัตกรรม โดยที่ผู้นำที่มีประสิทธิภาพจะมีการพัฒนาภาวะผู้นำการคิด ความคิดสร้างสรรค์ การสื่อสาร และการทำงานที่จะนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย ปรับเปลี่ยนจากการใช้คำสั่งเป็นการสร้างการทำงานแบบมี

ส่วนร่วม การสร้างแรงบันดาลใจ การถามให้ใช้ความคิด การพัฒนาการใช้ประโยชน์ของเทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

4. แนวทางในการบริหารของผู้ผู้นำในยุคไทยแลนด์ 4.0

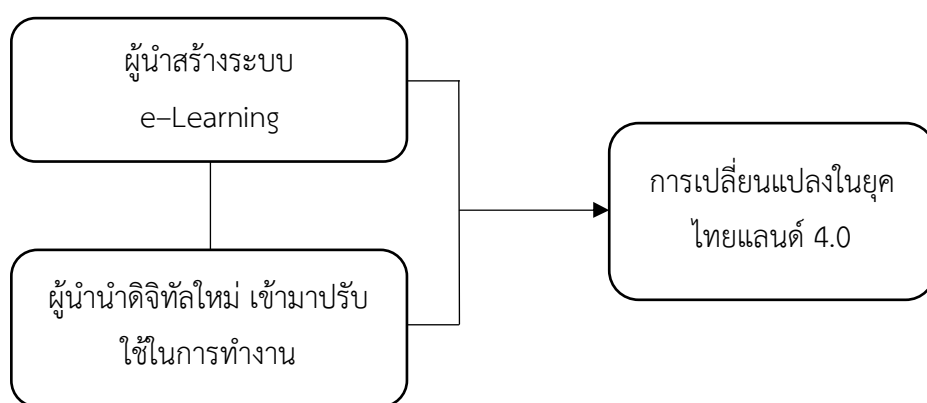
กระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน มีบทบาทสำคัญอย่างมาก ในทางสังคม เศรษฐกิจ และในยุคโลกาภิวัตน์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นส่งผลให้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เข้ามามีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลง ทำให้องค์และหน่วยงาน รวมถึงทางของธุรกิจ ที่ต้องเตรียมตัวในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาก้าวสู่ยุคแห่ง เทคโนโลยี และนวัตกรรม บนพื้นฐานการพัฒนาทางเศรษฐกิจให้มีความทันสมัยอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางในการบริหาร การพัฒนาภาวะผู้นำยุค 4.0 รวมทั้งความรู้และทักษะด้านดิจิทัลที่จำเป็น สำหรับผู้นำและบุคลากรทุกระดับโดยเฉพาะสร้างโมเดลหรือหลักสูตรสำหรับพัฒนาศักยภาพของผู้นำ รวมถึงคนในองค์กรในยุคประเทศไทย 4.0 ให้มีคุณสมบัติหรือลักษณะเบื้องต้นตามที่กำหนดไว้ข้างต้น รวมทั้งการสร้างหลักสูตรเกี่ยวกับกระบวนการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงสำหรับผู้นำในยุค 4.0 เพื่อให้ผู้นำยุค 4.0 มีองค์ความรู้และทักษะด้านดิจิทัล เทคโนโลยี และนวัตกรรม ที่เพียงพอต่อการใช้งานและการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงไปสู่ไทยแลนด์ 4.0 ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งเพื่อให้เจ้าหน้าที่ทุกระดับขององค์กรมีความรู้และทักษะด้านดิจิทัล เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานที่มี ศักยภาพมากขึ้นในการสนับสนุนการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงของผู้นำยุค 4.0 (ภักดี รัตนมุขย์, 2560)

1. สร้างระบบ e-Learning ของหลักสูตรต่างๆ ที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้บริหารหรือผู้นำ สามารถศึกษาด้วยตนเองได้ด้วยความสะดวกจากทุกที่และทุกเวลาที่ต้องการ เพื่อทำความเข้าใจกับการเปลี่ยนแปลงโดยสามารถเข้าถึงการศึกษา ข้อมูลเทคโนโลยี และนวัตกรรม และมีทักษะในการเรียนรู้เพิ่มเติมเพื่อที่จะสามารถวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เพื่อพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงไปสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้บริหาร และผู้นำ จะต้องเข้าใจในการผลักดันองค์กรในการทำการศึกษาระบบ e-Learning ให้เกิดการเรียนรู้ และการพัฒนาไปพร้อมกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ

2. ต้องสามารถนำดิจิทัลใหม่ เข้ามาปรับใช้ในการทำงานขององค์กรมากขึ้น และอาจจะถึงขั้นของการนำดิจิทัลเทคโนโลยีมาปรับเปลี่ยนองค์กรเลย ไม่ว่าจะเป็นการปรับเปลี่ยนแปลงกระบวนการทำงานภายใน การสร้างประสบการณ์ใหม่ๆ ให้กับลูกค้า หรือ การสร้าง Business model แบบใหม่ องค์กรใด สำหรับองค์กร 4.0 ในประเทศไทยนั้นการนำดิจิทัลเทคโนโลยีมาใช้นั้นก็ยังคงควรที่จะต้องผสมผสานให้เข้ากับ Human Touch

จากการทำการสร้างระบบ e-Learning และการนำดิจิทัลใหม่มาปรับใช้ ที่กล่าวมาข้างต้นนั้น เพื่อต้องการผู้นำยุคไทยแลนด์ 4.0 ที่จะต้องเป็นผู้นำที่เปลี่ยนแปลงจากเดิม ซึ่งการบริหารการเปลี่ยนแปลง จะต้องใช้ความรู้ ความเข้าใจ ดังนั้น ผู้นำจะต้องมีคุณลักษณะที่สามารถขับเคลื่อนกระบวนการหรือ ขั้นตอนหลักพื้นฐานสำหรับแนวทางการเปลี่ยนแปลงเบื้องต้น ได้โดยมีแนวทางในการพัฒนาความรู้และ ทักษะความเป็นผู้นำ เพื่อนำองค์กรก้าวเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงในยุคไทยแลนด์ 4.0 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สรุปลดงแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 แนวทางในการบริหารของผู้นำในยุคไทยแลนด์ 4.0

5. ผลกระทบ

5.1 ผลกระทบทางบวก การเปลี่ยนแปลงสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 นี้เป็นการผสมผสานเทคโนโลยี การผลิตที่ล้ำหน้า และเทคโนโลยี การสื่อสาร และนวัตกรรมเข้าด้วยกัน เช่น Autonomous Robot, Horizontal and Vertical System Integration 4.0 เป็นการสร้างระบบห่วงโซ่คุณค่าที่มีประสิทธิภาพ และความยืดหยุ่นสูง ด้วยการเชื่อมต่อการสื่อสารของคน เครื่องจักร ช่างงาน ระบบโลจิสติกส์ และระบบ การทำงานก่อให้เกิดเครือข่ายการทำงานที่มีความชาญฉลาดที่ควบคุมซึ่งกันและกันอย่างอัตโนมัติตลอดทั้ง ห่วงโซ่คุณค่า หรือที่เรียกว่า “Cyber-Physical System (CPS)” ระบบดังกล่าวจึงช่วยลดต้นทุนด้านการ ทำตัวอย่างการผลิต การจัดเก็บสินค้า การบำรุงรักษา และการจัดการคุณภาพ ส่งผลให้สามารถตอบสนอง ความต้องการของลูกค้าที่มีความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ บริการ และความต้องการผลิตภัณฑ์แบบ เฉพาะรายอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับการทำให้ทุกภาคส่วนขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน สู่เป้าหมาย “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

5.2 ผลกระทบทางลบ ในปัจจุบันการบริหารในยุคไทยแลนด์ 4.0 เป็นยุคในการขับเคลื่อนด้วย เทคโนโลยี และนวัตกรรมต่างๆ โดยการนำความทันสมัยใหม่เหล่านี้เข้ามาปรับใช้องค์กร หรือกับทางด้าน

ธุรกิจส่งผลให้เกิดการทำงานทดแทน แรงงานมนุษย์การนำ Autonomous Robot เข้ามาปรับใช้เพื่อลดต้นทุนในการผลิต รวมทั้งเทคโนโลยี และนวัตกรรมทางด้านการบริหารอื่นๆ เช่น การจ้างงานในไทยไม่ต่ำกว่า 44% (กว่า 17 ล้านตำแหน่ง) มีความเสี่ยงสูงที่จะถูกแทนที่โดยระบบอัตโนมัติ โดยกลุ่มคนงานที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด คือ พนักงานขายตามร้านหรือพนักงานบริการตามเครือข่ายสาขา พนักงานบริการอาหาร ภาคเกษตรกรรม แรงงานทักษะต่ำที่ทำงานซ้ำๆ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมสิ่งทอ เสื้อผ้าและรองเท้า อาจได้รับผลกระทบสูงถึง 70-80% สะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบต่อแรงงานอย่างมาก และยังส่งผลกระทบต่อสื่อต่างๆ ยกตัวอย่างเช่น เนื่องจากในปัจจุบันมีการก้าวหน้าและการพัฒนาของระบบสื่อสารทางอินเทอร์เน็ต ส่งผลให้สถานการณ์ปัจจุบันของวงการสื่อสิ่งพิมพ์ไทยอยู่ในภาวะวิกฤติ ทั้งในแง่รายได้จากการขายสื่อสิ่งพิมพ์และรายได้จากการโฆษณาเป็นการส่งสัญญาณว่าเป็นขาลงของธุรกิจสื่อสิ่งพิมพ์โดยทั้งยอดขายโฆษณาและยอดขายหนังสือไม่เพิ่มขึ้น ส่วนหนึ่งเพราะภาวะเศรษฐกิจไม่ดีกับภาวะปกติรอบใหม่ (New Normal) และนโยบายรัฐบาลทำให้ธุรกิจสื่อสิ่งพิมพ์ได้รับผลกระทบ การทำธุรกิจสื่อจึงไม่เหมือนเดิมอีกต่อไปจากนโยบายและแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมไทยแลนด์ 4.0 สรุปได้ว่ามีผลกระทบโดยตรงอย่างชัดเจนกับการอยู่รอดของธุรกิจสื่อสิ่งพิมพ์ เพราะจากนโยบายที่แก้ไขปัญหาภัยคุกคามรายได้ปานกลางที่ทำให้เกิดกระแสอุตสาหกรรมดิจิทัลขึ้นมาแทนที่อุตสาหกรรมแบบเดิมจึงทำให้ธุรกิจสื่อสิ่งพิมพ์ได้รับผลกระทบโดยตรง

6. สรุป

การขับเคลื่อนการบริหารในยุคประเทศไทย 4.0 ให้สำเร็จต้องอาศัยผู้นำที่มีความรู้ความสามารถ ผู้นำยุคนี้ต้องรอบรู้ และรอบคอบ เพราะโลกในปัจจุบันเปรียบไปแล้วเหมือนเป็นแผ่นดินเดียวกันแล้วผลกระทบต่างๆ มาถึงได้ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม ดังนั้นผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเป็นบุคคลที่มีความสำคัญหรือเป็นสิ่งสำคัญของความสำเร็จในการบริหารที่มีหน้าที่ในการศึกษาความก้าวหน้าของการพัฒนาสิ่งแวดล้อมต่างๆ เพื่อให้เกิดความชำนาญ และมีความสามารถมีทักษะในการบริหารเพิ่มขึ้น เพื่อใช้เทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมในการขับเคลื่อนเพื่อนำประเทศไทยออกจากกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่กลุ่มประเทศที่มีรายได้สูง หรือเพื่อให้องค์กรเกิดการพัฒนาในด้านเทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อที่จะสามารถทำการแข่งขันระหว่างองค์กรอื่นได้ โดยมียุทธศาสตร์สำคัญคือการปรับเปลี่ยนการบริหารสู่การเป็นการบริหารแบบดิจิทัลเพื่อขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งมีงานวิจัยจำนวนมากที่ยืนยันว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร ผลการปฏิบัติงานของบุคคลและของกลุ่มหรือทีม แรงจูงใจในการทำงาน ความพึงพอใจในการทำงาน นอกจากนี้ผู้นำต้องรู้เท่าทันเทคโนโลยี นวัตกรรมบนแนวคิดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้ การศึกษา การสร้างสรรค์ผลงาน การสะสมความรู้ของสังคม เศรษฐกิจ ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ เพื่อให้

การบริหารในยุคไทยแลนด์ 4.0 เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ผู้นำจึงจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ มีคุณลักษณะทางภาวะผู้นำที่พร้อมไปด้วยศักยภาพ มีความทันสมัยสามารถพัฒนาองค์กรให้สามารถแข่งขันกับองค์กรอื่นได้โดยบทความนี้มีข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ในองค์กร คือ องค์กรควรมีการจัดทำแผนพัฒนาตนเองเพื่อให้เกิดภาวะผู้นำในยุคไทยแลนด์ 4.0 ในองค์กร ควรให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาตนเองและตัวชี้วัดการพัฒนาตนเองที่สอดคล้องกับภาระงาน เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้และความเป็นหุ้นส่วนขององค์กรร่วมกัน

7. บรรณานุกรม

- ชัยธวัช เนียมศิริ. (2561). **ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพในยุค Thailand 4.0: กรณีศึกษา จังหวัดขอนแก่น**. หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 60 ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2560 – 2561 : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- ชัยธวัช เพราะสุนทร. (2559). **ผลกระทบของนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ต่อธุรกิจสิ่งพิมพ์: กรณีศึกษาธุรกิจสิ่งพิมพ์ขนาดกลาง**. หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 60 ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2560 : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- ณิชวรรณ ปานเทวัญ. (2558). **การบริหารจัดการศูนย์ข้อมูลข่าวสาร**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณิรดา เวชญาลักษณ์. (2560). **ภาวะผู้นำทางการบริหาร**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัชเชษฐ ศักดิ์กมลภัสร์ และวิชัย ว่องศิลป์พัฒนา. (2561). **50 จุดพลิก สู่ยอดผู้นำ 4.0 เจาะลึกมิติใหม่แห่งจิตวิญญาณ ของผู้นำยุคเวอร์ชัน4.0 อย่างถึงกัน**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ Smart Life.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2549). **ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เซ็นทรัลเอ็กเพรส.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2562). **การศึกษา 4.0 เป็นยิ่งกว่าการศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภักดี รัตนมุขย์. (2560). **Thailand 4.0 ตอบโจทย์ประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ปัญญาชน.
- วิเชียร วิทยอดม. (2549). **ภาวะผู้นำ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ วีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- สรวยอัยย์ อนันท์วิจิษณ์. (2561). **คุณลักษณะผู้นำองค์กรธุรกิจในยุคไทยแลนด์ 4.0. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี**. 29(1). 1-18.
- สรารุช นาแรมงาม. (2560). **ผู้นำกับการขับเคลื่อนนโยบายประเทศไทย 4.0**. กรุงเทพฯ : กรมควบคุมมลพิษ.